

вторинних лімфоїдних вузликів в агрегованих лімфоїдних вузликах характерний для порожньої кишки качок, в той час як в дванадцятипалій кишці лімфоїдні вузлики з центрами розмноження, протягом всього раннього постнатального онтогенезу є поодинокими. [1, с. 52].

У новонароджених каченят імунні утвори характеризуються низьким ступенем диференціації і представлені поодинокими малими лімфоцитами. В подальшому (30-60 діб) кількість клітин інтенсивно збільшується, з'являються великі та середні лімфоцити, поодинокі плазмоцити та макрофаги. З 60-добового віку на тлі дифузної лімфоїдної тканини з'являються лімфоїдні вузлики. В період від 90 до 120 діб в слизовій оболонки тонкої кишки каченят формуються лімфоїдні вузлики з центрами розмноження, в гермінативних центрах яких переважають малі лімфоцити [3, с. 256]

Від 120-добового віку до настання статевої зрілості (240 діб) в слизовій оболонці всіх відділів тонкої кишки завершується формування лімфоїдних вузликів як з центрами так і без центрів розмноження. Збільшується розмір і кількість агрегованих лімфоїдних вузликів і лімфоїдних вузликів із центрами розмноження, як і відносна кількість лімфоїдних клітин, особливо великих і середніх лімфоцитів [2, с. 37].

ЛІТЕРАТУРА

1. Logvinova, V.V., Oliyar, A.V., & Lieshchova, M.A. Формування імунних структур тонкої кишки мускусних качок (*Cairina moschata*). *Theoretical and Applied Veterinary Medicine*. 2020. 8(1). С. 50–55. DOI: <https://doi.org/10.32819/2020.81008>
2. Коломієць І. А. Структурно-функціональні особливості лімфоїдної тканини пейєрових бляшок кишечника у курей. *Проблеми зооінженерії та ветеринарної медицини*. 2010. С. 35–38.
3. Коцюмбас І. Я., Жила М. І., П'ятничко О. М., Шкодяк Н. В. Морфофункціональні особливості імунної системи птиці. *Науково-технічний бюлетень Державного науково-дослідного контрольного інституту ветеринарних препаратів та кормових добавок і Інституту біології тварин*. 2019. Вип. 20(1). С. 255–262.

Сергій Масліков
(Дніпро, Україна)

ОСОБЛИВОСТІ БУДОВИ РОГІВКИ У КОТІВ

В даний час ветеринарна наука все частіше звертається до проблем, що стосуються безпосередньо здоров'я котів. Так, вітчизняні наукові видання щорічно публікують близько 15–20 статей щодо фізіології та патології котів. Серед них виділяються питання фізіології обміну речовин, фармакології, вірусних та бактеріальних інфекцій, гельмінтозів, арахноентомозів, оперативної хірургії. Ветеринарна проблематика у фелінології стає частою темою обговорення на конференціях, симпозіумах і конгресах міжнародного рівня [1,

6–42; 2, 166–169; 3, 32–46]. Все частіше біологічні процеси, що пов'язані з життєвим циклом котів, а також патології, що зустрічаються у цих тварин, стають об'єктом дисертаційних досліджень.

В своїй роботі ми мали за мету дослідити особливості будови та морфометричні характеристики рогівки котів у віковому аспекті.

Рогівка у котів відрізняється дуже високою оптичною гомогенністю. Поверхневі епітеліюцити переднього шару рогівки, розташовуючись в кілька шарів, щільно прилягають один до одного. Клітини, що безпосередньо контактують з базальною мембраною, за формою наближаються до високого призматичного епітелію з чітко вираженою вертикальною анізоморфністю.

Власне речовина рогівки складається з тонких гомогенних сполучнотканинних пластинок, що перетинаються під кутом, але правильно чергуються і розташовані паралельно поверхні рогівки. Пластинки складаються з паралельно розташованих пучків колагенових фібрил, що оточені аморфною речовиною, яка забезпечує прозорість власно речовини рогівки. Строма рогівки цілком позбавлена кровоносних судин.

Задня прикордонна пластинка є похідною клітин заднього епітелію (ендотелію) і представлена тонкими колагеновими волокнами, що занурені в аморфну речовину. Встановлено, що у котів вона досить сильно заломлює світло.

Ендотелій рогівки або задній епітелій, складається з одного шару плоских полігональних клітин з округлими або еліптичними ядрами, їх вісь є паралельною поверхні рогівки. Вказані якості підтверджують наявність горизонтальної анізоморфності клітинного пласта.

Також встановлено, що у котів товщина переднього епітеліоморфного шару в різних ділянках рогівки незначно варіює, проте, гістологічна структура рогівки в напрямку лімба залишається ідентичною.

Епітеліоморфний шар і поверхневі шари строми рогівки генетично відносяться до кон'юктиви, яка в нормі візуалізується як гладенька блідо-рожева і блискуча оболонка.

Морфометричні дослідження гістозрізів рогівки котів різних вікових груп свідчать, що у добових кошенят відсутня чітка диференціація між пласким епітелієм та Боуеновою оболонкою, а також десцеметовою мембраною та ендотелієм. Чітка диференціація відбувається тільки на 3-й місяць життя. Товщина рогівки добового кошеня у 3,7 рази тонша за 3-х місячного. У котів 3-х місячного та 3-річного віку також є суттєва різниця в товщині строми.

ЛІТЕРАТУРА

1. Борисевич В. Б., Борисевич Б. В., Петренко О.Ф. та ін. Ветеринарно-медична офтальмологія: навчальний посібник / за ред. В. Б. Борисевича. К.: Арістей, 2006. С. 16–42.
2. Jacobi S., Dubielzig Richard R. Feline early life ocular disease. *Veterinary Ophthalmology*. 2008. Vol. 11. Issue 3. P. 166–169.
3. Kirk N. Gelat *Veterinary Ophthalmology* / edited by Kirk N. Gelat. 3rd ed. Florida, 1999. P. 32–46.